



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. Qualiter Domus Religiosæ subjectæ sint Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

lice subdita, jure per hanc delegato; exem-
pra verò & subiecta Prælati Ordinum;
per illos, quibus subsunt, ut dicitur in
Clement. *Ascendentes*. 2. h. t. de quo
etiam agit Trid. *Sess. 25. de Regul. c. 9.* ubi
dicitur, *Monasteria Sanctimonialium,*
sanctæ Sedi Apostolicæ immediatè subiecta,
etiam sub nomine Capitulorum Sancti
Petri, vel Sancti Joannis, vel aliàs quo-
modocunque nuncupentur, *ab Episcopis,*
tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur,
non obstantibus quibuscunque. Quæ
verò à deputatis in Capitulis generalibus,
vel ab aliis regularibus reguntur, sub
eorum cura & custodia relinquuntur.

3016 Circa hoc decretum *not. 1.* Monia-
les Sedi Apostolicæ immediatè subiectas
ab Episcopo esse gubernandas spirituali
gubernio, sed non temporali, refert de-

cisum Armend. in addit. ad recept. Ie-
gum Navarræ *lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig.*
n. 93. ubi n. seq. subdit pariter resolutum
per hoc decretum, nullam jurisdictionem
esse concessam Episcopo in Mona-
steriis Sedi Apostolicæ immediatè subje-
ctis, nisi in concernentibus spiritualia:
in temporalibus verò nihil agere posse; sic
Barbosa in dict. *c. 9. n. 3.*

Not. 2. nec Ordinarios, nec Regu-
lares, etiam in Capitulis eorum genera-
libus, posse deputare Administratores
bonorum temporalium Monialium,
particulares Religiosos cujuscunque gra-
dus aut præminentia, etiam si Superio-
res Monasteriorum fuerint, ut refert de-
cisum Salva in *Select. Canon. c. 29.*
n. 2.



QUÆSTIO XXXVI. IN TITULUM XXXVI. DE RELIGIO- SIS DOMIBUS, UT EPISCOPO SINT SUBJECTÆ.

3017 **H**Oc Titulo duo potissimum in
considerationem veniunt; sub-
jectio, quam Religiosa Domus
habet relatè ad Episcopum,
seu loci Ordinarium, intra cujus Diocesi-
sin sunt; & novorum Ordinum institu-
tio. *Not. autem quod Locus religiosus* ali-
ter à Legistis, aliter à Canonistis usurpe-
tur. Nam in *jure civili religiosus locus*
est ille, in quo sepultus est aliquis Chri-
stianus de voluntate Domini ipsius loci,
L. 2. C. de Relig. & sum. fun. quasi corpus
Christiani locum tangens ideo religio-
sum efficiat, quia per illum contactum
desinit esse in dominio alicujus *L. quam-*
quam ff. de aqua pluvi. arc. sic enim pie-
tas donantis facit pium, & religio sepul-
ti facit locum religiosum: in Jure Cano-
nico *religiosus Locus*, juxta Sylvestr. *V.*
locus n. 1. est, qui Authoritate Pontifi-
cis deputatur ad talem usum *c. ad hac.*
de religios. dom. Hinc juxta Azorium
Tom. III.

p. 2. l. 3. c. 3. q. 2. Religiosa domus est lo-
cus ad pios usus, v. g. ad Hospitalè,
Episcopi Authoritate extructus, vel do-
tatus, vel deputatus. Unde si desit Au-
thoritas Episcopi fundantis, vel dotan-
tis, vel deputantis ad pios usus, nulla do-
mus, nulla adicula, Oratorium, vel
alius quilibet locus, *Religiosus* haberi Ju-
re potest Canonico.

ARTICULUS I.

*Qualiter Domus Religiose subiecta sint
Episcopo.*

3018 **S**upp. 1. si loquamur de domo religio-
sa proprie, ac strictè, per eam in-
telligi Monasteria, & Collegia Religio-
forum; item Hospitalia, seu Xenodo-
chia, in quibus peregrini, & pauperes,
nosocomia, in quibus infirmi, susci-
piuntur; & orphanotrophia pro puero-
rum

rum & puellarum educatione; item Confraternitates, & alia pia loca (nimirum ad pietatis exercitia) instituta Episcopi Authoritate; late autem etiam venire Templi, Ecclesias, & alias Aedes sacras, ad DEI cultum dedicatas, seu consecratas. Unde in quaestione, an Domus sacra, & Domus religiosa in presenti pro invicem accipiantur? *Not.* quod sacer locus secundum Panormit. ad c. *Nemo*, de consec. 2. strictè acceptus, est ille, qui per Episcopum unctione cum oleo sancto consecratur: late acceptus dicitur etiam ille qui per Episcopum benedicitur, vel saltem deputatur ad pios usus; & hoc sensu videntur coincidere in Jure Canonico locus *religiosus*, & *sacer*. Coeterum Oratoria privata non sunt loca sacra, seu Religiosa: quia juxta Gloss. ad Clem. *quia contingit*, de Relig. dom. possunt per aedificatorem in prophanos usus converti; sic Pereyra in Elucidario à n. 1395.

§. I.

An qualibet Domus Religiosa subjecta sit Episcopo?

3019 **Q**uestio procedit de Domo Religiosa non tantum strictè, sed etiam late sumptà, juxta præcedentem num. 32. hoc ipso, quod aliqua Domus religiosa sit intra fines diocesis, aut territorii, quod subest loci illius Ordinario, seu Episcopo, istum habere intentionem, seu præsumptionem potestatis Ordinariæ; ac Episcopalis, fundatam in jure super subjectione, nisi ostendat se ab ejus potestate legitime subtractam, seu exemptam, præscriptione, privilegio, &c. hæc est communis Doctorum; probatur 1. ex 16. q. 7. c. *omnes Basilica*. 10. ibi: *omnes Basilica*, quæ per diversa loca constructæ sunt, vel quotidie construuntur, placuit secundum priorum Canonum regulam, ut in ejus Episcopi potestate consistant, in cujus territorio posita sunt; ubi nota Basilicam juxta Alciatum ad Rub. c. de Sacros. Eccles. apud veteres fuisse locum ampliore, publicum, sub tecto, ubi consilia privata, seu negotiationes, judicia, & arbitria confici solebant. Deinde pro regia, seu domo Regis haberi cœptum:

randem pro templo, quod Regis æterni palatium verè appellatur. Notat Joan. And. in c. *nobis*, de jure patron. *Basilicam* dici templum constructum antequam consecratur: at post consecrationem vocari Ecclesiam, nunc communiter pro templo, vel aede sacra, & Ecclesia supponit, prout etiam accipitur in illo textu.

Probatur 2. ex c. *Cum olim*. 18. de Præscript. ubi cum Episcopus Lucanus apud Sedem Apostolicam, controversiam haberet cum Abbate, & ad fundandam intentionem suam allegaret jus commune, cujus Authoritate universa spiritualia intra diocesim ad ipsum, tanquam Ordinarium spectare censebantur: Abbas autem plura privilegia exemptionis produceret; & aliunde etiam sufficienter ostenderet, quod Monasterium suum super institutionibus, ac destitutionibus Plebani, Clericorum, insuper baptismis, ac pœnitentiis in culpis levioribus, sepultura, decimarum perceptione, ac divinis officiis celebrandis, tam in plebe, quam in Capellis, excommunicationis, & interdicti sententias ferendo, & absolvendo, præscriptione munitum sit: Innocentius III. Abbatem in his, in quibus præscriptionem contra jus Episcopi non probavit, de præstanda illi subjectione condemnavit; in quibus autem de præscriptione docuit, Abbatem à subjectione Episcopi absolvit; & Episcopo super iisdem perpetuum silentium imposuit; & hæc de Ecclesiis secularibus.

De Monasteriis autem, & Ecclesiis Regularium, probatur 1. ex 18. q. 2. c. *Monasteria* 17. ibi: *Monasteria, vel Monachorum disciplina ad eum pertinent Episcopum, in cujus sunt territorio constituta*; ubi expressè mentio fit etiam de Monasteriorum personis, consequenter ipsis quoque Regularibus, seu Religiosis. Probatur 2. ex c. *cum dilectus* 8. h. t. ibi: *si Abbas in exemptionis probatione defecerit, nec legitima se poterit præscriptione tueri (licet probet se ante prædictas sententias appellasse) nihilominus tamen Monasterium judicis Auriensis Ecclesie subjacere, in cujus est diocesi fundatum*. Similiter eo in probatione appellationis deficiente, *si vobis confiteris de exemptione, vel legitima præscriptione: tam Abbatem,*
quæritur

quàm Monasterium ab impetitione Episcopi absolvaris. Ex his juribus deducitur generalis illa regula, quòd jure communi qualibet Monasteria, & Ecclesia alicubi sita ad Episcopos pertineant eo ipso, quòd sunt in diocesi constituta, nisi probetur eas esse exemptas, facit etiam c. De Xenodochiis supra item c. Omnes Basilica 16. q. 7. & c. contra morem, nam jurisdictio Ordinarii per totam diocesim juris præscriptione extendatur, Gail. l. 2. Observ. 62. n. 9. Erasmi à Cochier de jurisd. ordinarii in exemptos, p. 1. q. 8. n. 2.

§. 2.

In quibus consistat hæc Subjectio.

3021 **C**um ex dictis constet, Monasteria, & Ecclesias tam seculares, quàm regulares, existentes intra diocesim, jure communi subjectas esse Ordinario, seu Episcopo talis loci, quæstio est, ad quæ dicta subjectio se extendat? hæc quæstio resolvitur in c. Constitutus 6. h. t. ubi, cum Episcopus Albanensis contra Abbatem, & fratres Cryptæ in Ecclesia Castri, quod Pauli dicitur, in qua jus patronatus dicto Monasterio recognoscebat, jura Episcopalia pereret, quia sita erat in diocesi Albanensi, & ideo de jure communi ei teneretur respondere in Episcopaliibus; Monasterium autem opponeret, sibi ea jura esse remissa ab ejus Antecessore sub onere certæ pensionis, & se tueri possit legitimâ præscriptione pacificæ possessionis per 40. annos: Pontifex prætensionem Episcopi perpetuum silentium indixit, & Monasterium duntaxat condemnavit ad pensionem persolvendam; quo habetur, quòd Ecclesia sita in diocesi Episcopi, teneatur ei subesse in juribus Episcopaliibus, nisi appareant remissa legitimè.

Idem habetur in c. Cum Venerabilis. 7. eod. ubi, cum Episcopus Sabinensis Ecclesiam S. Angeli affereret ad se tam in spiritualibus quàm in temporalibus pertinere, & pro illis allegaret jus commune, quòd Ecclesias potestati Episcopi in cujus diocesi sunt sitæ, assignat, pro hoc autem publicum instrumentum, in quo continebatur, dictam Ecclesiam Abbati Farbinens. ab. J. Episcopo Sabi-

nensi sub annuâ pensione concessam, sed Abbas proponeret instrumentum prædictum nullius esse fidei propter superlinearem scripturam, & rasuram loco suspecto factam, ubi annotabatur tempus: Pontifex Ecclesiam supradictam Episcopo quidem in spiritualibus (utpote in ejus diocesi constitutam) adjudicavit, illis tantum exceptis, quæ per authentica scripta probarentur esse subtracta, quia verò instrumentum ab Episcopo productum apparebat invalidum, & suspectum, Abbatem & Conventum Farbensem ab impetitione Episcopi quoad temporalia absolvit. Ex his igitur habetur, subjectio- nem istam porrigi, seu extendi ad omnia jura Episcopalia, sic, ut Episcopus in illis omnibus jure prætereendere possit subjectio- nem in spiritualibus, à quibuslibet Domibus religiosis hoc ipso, quòd intra ipsius Diocesim existant, nisi probent se legitimè exemptas.

Hæc Jura Episcopalia communiter 3022 dicuntur consistere in duplici potestate, jurisdictionis, & legis diocesana, cujus utrius vim exposuimus lib. 1. decret. à n. 1286. ubi à n. 1287. ostendimus, Regulares jure communi exemptos esse à lege diocesana Episcopi, non autem à lege jurisdictionis, nisi probent, se etiam ab ista specialiter subtractos præscriptione, vel privilegio. Qualiter autem jurisdictioni Ordinariorum subsint quoad punitionem, si delinquant in loco non exempto? diximus ibid. à n. 1294. ubi etiam exposuimus ea, quæ in hoc moventur ex c. Volentes, de privileg. in 6. & diversis locis Concilii Tridentini, quæ, quia ibi fufius exposita sunt, hic non esse repetenda duximus. Reliqua verò, de approbatione pro audiendis confessionibus; de quarta Episcopali, Cathedrali- co Subsidio charitativo, & similibus, suis locis à nobis dicta sunt.

Pauca, præterea ex dict. c. constitu- 3023 tus, hic annotanda sunt 1. quòd Episcopus Monasterio, vel Ecclesie sibi, cateroquin subjectæ, possit remittere jura Episcopalia, temento tamen sibi censu aliquo ab illis persolvendo, constat ex ipso textu dict. c. ubi cum in tali casu Monasterio opponeretur, talem remissionem ab Episcopo factam continere

simoniacam pravitatem; respondit Pontifex: *non esse insolitum, & novum*, ut, cum Episcopi concesserint Ecclesias piis locis, aliquid sibi reservent in eis, *nominis pensionis*; nimirum in signum praeeritae subjectionis; Suarez *tom. 3. de Relig. lib. de simon. c. 24. n. 37.*

3024 Quæstio tamen ulterius est 1. cui subiecta sit Ecclesia, de qua dubitatur in cuius Diocesi existat? 2. cui subiecta sit Ecclesia unita alteri existenti in alia Diocesi? 3. an Ecclesie, vel Monasteria Regularium mutari possint in Ecclesias seculares? vel Regularium alterius Ordinis? 4. an præsumptio, qua Episcopus jure communi fundatam habet intentionem subjectionis debita ab omnibus Ecclesiis, & Monasteriis in sua Diocesi existentibus, procedat etiam, ut idem habeat Ecclesia Parochialis in ordine ad omnes Ecclesias, Capellas, vel Aedes intra fines Parochie existentes?

3025 Ad 1. R. ex c. *Nunc autem*. i. h. t. quod, quando aliqua Ecclesia inter duos Episcopatus posita, consecranda est, & dubitatur, quis Episcopus eam debeat consecrare? pro illo definiendum, ad quem incolæ prius, quam talis Ecclesia fundaretur, pro baptismo confugerunt, & concurrerunt ad consignationem sub annua devotione; ubi per consignationem confirmatio christiatis intelligitur, ut notat Barbosa in dict. c. 1. n. 7. ex Tiraqueo de retract. lign. §. 7. *Gloss. 3. n. 8.* & ratio additur; non enim, inquit ibid. Gregorius, (scribens Victori Archiepiscopo Neapolitano) *terminis hæc (nimirum lex jurisdictionis spiritualis) aut locis convenit definiri, sed ille ad consecrationem vocatur, qui per hunc modum (nimirum collationem istorum Sacramentorum) quem scripsimus, constat debere permitti*; ex quo communiter deducunt DD. quod jurisdictionis possessio unius actus inducat idem in omnibus, sic Tiraqueo. cit. §. 36. *Gloss. 3. n. 13.* & per adaptionem possessionis Ecclesie acquiritur possessio omnium, & quorumcumque bonorum ad Ecclesiam spectantium, & annexorum, per L. *cum hæres ff. de acquirend. possess. sic Abbas in c. Cum super, de causa possess. n. 29.* Nec enim, ut Prælati dicuntur in quasi possessione jurium, in quibus habet intentionem de

jure fundatam, requiritur actus possessionis positivus in quocunque acta; Sed possessio unius actus trahitur ad omnes alios, in quibus alter non reperitur in possessione, ut per Innocent. in c. *dilectus, n. 3. vers. Possessionum*, de Capellis Monach. ubi Hostiens. n. 1. vers. ex prædictis. Joan. Andr. n. 8. & alii.

Ad 2. R. quod resolutio habeatur 3026 ex c. *Quia Monasterium* 2. h. t. ubi Gregorius Pontifex, scribens Agapio Abati, quia Monasterium, inquit, quod in fundo Marciano Provinciae Campanie situm est, ita hostilitate faciente, à Congregatione funditus dicitur desolatum, ut ne unus exinde Monachus, qui aliquam illic solitudinem, vel curam debeat adhibere, remanserit: tuo illud Monasterio cum omnibus rebus suis, vel quæ ei competunt actionibus, utile prospeximus unendum, ut res ejus tenendi, vel à detinentibus vendicandi, libera tibi sit, & sine aliqua dubietate licentia. In quod etiam studii tui sit, Monachos deputare, qui illic tempore, quo intervallum de hoste fuerit, & opus DEI celebrare, & decenter debeant servire. Nec aliquam illud præsumas excusatione negligere, quod ideo curæ tuæ, ut solitudinem illic debeas adhibere, committitur. Ipsum autem Monasterium sic tuæ nos ordinationi commisisse cognoscas, ut tamen jurisdictionem illic, non Episcopus Surrentinus, in cuius civitate Monasterium tuum est, sed Nucerninus, cujus est Diocesis, habeat; Nam sic hujus loci Ordinationem disponimus, ut tamen jura sua singulis Episcopis inviolata servemus; sic enim habetur in integra lectione apud Gonzalez, qui n. 2. notat, certum esse, Summum Ecclesie Præfulem posse unire Ecclesiam unius Diocesis Ecclesie, seu Monasterio alterius Episcopatus, & per hanc unionem omnia jura competentia priori Ecclesie transire in Monasterium, cui unita est; quia accessorium naturam sequitur sui principalis, c. *recolentes*, de statu Monach. docent Gonzalez in regul. 8. cancell. Moneta de commut. cap. 12. q. 1. sic tamen ut jurisdictione illius Ecclesie unitæ remaneat penes proprium Episcopum, ut ita sua jura singulis inviolata serventur: quare in præsentibus Gre.

Gregorius docuit, per unionem, à se factam, non violare jura prioris Episcopi. Porro ex cit. c. *quia Monasterium* habetur, non obstante unione, Ecclesiam unitam manere subjectam Episcopo, in cujus Dioecesi ea sita est; quia per concessionem gratiæ, uni factam, Pontifex non intendit derogare juri alterius, nisi contrarium exprimat; hoc tamen videtur intelligendum juxta dicta supra, si unio non sit accessorie facta Ecclesiæ, vel loco exempto; quo sensu etiam videtur accipiendum, quod tradit Pirhing *h. t. n. 6.* dicens, Ecclesiam sitam in Dioecesi Episcopi, subjecta est eidem, & tenetur præstare omnia jura Episcopalia, etiamsi ea jure incorporationis possideantur à quibuscunque Religiosis.

3027 Ad 3. R. ex c. *Inter quatuor. 5.* ubi præscribitur, quòd, quamdiu Monasteria per Regulares ordinata manere possint, non sunt ad sæculares Clericos transferenda: sed si Regulares defuerint, adeoque in eorum defectum, in Monasteriis Clerici sæculares ordinari, sive constitui possint; & ideo in c. *Relatum. 7.* Ne Clerici, vel Monachi, in hac re præscribitur, ut hic Ordo in ejusmodi casu servetur. 1. Ut ab Episcopo Ordinatio, & Reformatio fiat per Religiosos ejusdem Monasterii; Secundò, in eorum defectum evocandi sint Religiosi strictioris observantiæ, ex aliis Monasteriis ejusdem Ordinis; Tertio, si nec illi haberi possint, Reformatio Monasterii fieri debet per Religiosos alterius Ordinis; Quarto, demum, si per Regulares Reformatio Monasterii institui non possit, tum sæculares Clerici in locum eorum suffiendi, & ibi collocandi sint; quia necessitas non habet legem, Gloss. in cit. c. *Inter, V. per Regulares, h. t.*

3028 Quæres, an in casu, quo in aliquo Monasterio Regulares seculariter vivunt & sunt incorrigibiles, aut à moribus Regularis vitæ discedunt; præsertim prolabentes in hæresim, & deficientes à Religione, tali Monasterio provideri debet per alios, qui in tali Ecclesia divina peragant, ordo præscriptus in dict. c. *Inter, & c. Relatum*, etiam observandus sit ab ipso summo Pontifice, ut non possit

validè, ac licitè, in eo instituere Regulares alterius ordinis, vel etiam Clericos sæculares? R. negativè; nam ille ordo in ejusmodi provisionibus præscriptus est solis Episcopis locorum Ordinariis, & Prælati Papæ inferioribus, ut liquet ex c. *inter 5. h. t.* quod continet textum ab Innocentio III. datum Patriarchæ Constantinopolitano, & c. *Relatum 7.* ab Alexandro III. ad Episcopum Exonensem; & ratio est, quia in tali casu rectius observatur etiam fundatorum intentio, quando, judicio Ecclesiæ speratur per alios, melius promovendus DEI cultus, & animarum salus, aliàs nec possent Summi Pontifices extinguere Monasteria, imò & integrum Ordinem juxta id causâ exigente.

Ad 4. R. negativè, de quo jam diximus *lib. 1. à n. 1288.* Nam omnes textus, in quibus fundatur hæc Ecclesiarum, & Monasteriorum in jure communi subjeçtio relatè ad Episcopum, seu Ordinarium loci, loquuntur *de Episcopo*, ac potestate jurisdictionis Episcopalis, juribusque Episcopalibus; at nihil horum est in *Parochiis*, relatè ad Ecclesias inter fines Parochiæ; ut ostendimus cit. loco, nullam enim jurisdictionem fori externi habet Parochus, vi juris Parochialis, at hanc supponit illa subjeçtio; alias enim non exigeretur exemptio in illis, qui talem subjeçtionem relatè ad Ordinarios locorum jure speciali præscriptionis, aut privilegii, recusant; ergo. Ex quo ulterius habetur, quòd, cum Episcopus in exemptos prætendit jurisdictionem *ordinariam*, & inde debitam subjeçtionem, eò quòd intentionem suam habeat *fundatam in jure communi*; & exemptus opponit exceptionem suæ exemptionis, virtute præscriptionis legitimæ, vel privilegii, eamque legitimè doceat, vel aliunde notoria sit, juri communi præsumptis pro Episcopo, ac ejus intentioni non sit locus; quia talis præsumptio, *vi juris communis*, pro intentione Episcopi, non est absoluta, sed solum conditionata, nimirum *nisi constet de exemptione*, ejusmodi enim exceptio aequè fundamentum habet in jure communi, ut constat ex juribus à nobis allatis.

ARTI-